

Vergaderjaar 2018–2019

35 000 A

Vaststelling van de begrotingsstaat van het Infrastructuurfonds voor het jaar 2019

Nr. 79

BRIEF VAN DE MINISTER VAN INFRASTRUCTUUR EN WATERSTAAT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 12 december 2018

Hierbij stuur ik u het advies van Bureau ICT-toetsing (BIT) over het programma Beheer op Afstand Friesland (BopA Fryslân)¹ en mijn reactie daarop. Achtereenvolgens bespreek ik nut en noodzaak van het project BopA, vervolgens het uitgebrachte advies en ik besluit met mijn reactie op de aanbevelingen.

Het project Beheer op Afstand Friesland

Het project BopA Fryslân vervangt de besturing en bediening van tien «objecten» (negen bruggen en een sluis) in het Friese deel van de Hoofdvaarweg Lemmer- Delfzijl (HLD) en richt in Lemmer een nieuwe bediening in. Het beheer van de HLD is sinds 2014 overgedragen van de provincies Fryslân en Groningen aan Rijkswaterstaat.

Rijkswaterstaat (RWS) streeft ernaar de verschillende IT-componenten die noodzakelijk zijn voor het op afstand bedienen van bruggen en sluisen, de zogenoemde Industriële Automatisering (IA), zo veel mogelijk te standaardiseren. Door generieke, herbruikbare producten voor de bediening, de video- en audioketen en een standaard voor hard- en software voor de bediening van tunnels, bruggen en sluisen te ontwikkelen, zal de veiligheid, betrouwbaarheid en beschikbaarheid van de objecten kunnen worden vergroot. Standaardisatie leidt ook tot een reductie van kosten over de levenscyclus van de IT-componenten. Voor deze standaard producten hanteert RWS de term «bouwblok».

In het project BopA Fryslân wil Rijkswaterstaat ervaring opdoen met IA-bouwblokken voor bruggen en sluisen. Rijkswaterstaat heeft er daarom

¹ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

voor gekozen in dit project de rol van systeemintegrator niet te beleggen bij een marktpartij, maar die rol zelf te vervullen.

BIT advies

De standaard bouwblokken voor bruggen en sluizen blijken onvoldoende uitontwikkeld om door het project te kunnen worden ingezet. Het project heeft daarom te maken met uitloop. Toen het project vervolgens noodgedwongen zelf oplossingen moest bedenken is gekozen voor een te weinig gestructureerde ontwikkelaanpak. Daardoor is er in de beheerfase een grotere kans op operationele fouten, die tot veiligheidsrisico's kunnen leiden. Bijkomend nadeel is dat RWS geen zinnige lessen leert over de meerwaarde van het werken met bouwblokken. Wij adviseren het project om uitloop verder zoveel mogelijk te beperken. Geef hiertoe prioriteit aan het uitwerken van de eisen en het afronden van de testaanpak. Maak ook beheerafspraken over de nu ingezette IT-componenten. Wanneer RWS verder gaat met de ontwikkeling van standaard bouwblokken, adviseren wij u daarvoor een programma in te richten en dit tijdig aan ons aan te bieden voor toetsing.

Reactie op het BIT advies

Gebruik bouwblokken, IT componenten en uitloop

Bij de start van het project was de ambitie om, conform de I-Strategie van Rijkswaterstaat, te standaardiseren. De opvatting vooraf was dat de bestaande bouwblokken van de Provincie Groningen, met enige aanpassingen, voor deze hoofdvaarweg goed te gebruiken waren binnen de IT-omgeving van RWS. RWS heeft moeten constateren dat deze aanname niet juist is gebleken. Het rapport stelt dan ook terecht dat er meer aanpassingen benodigd zijn om de Groningse bouwblokken toe te kunnen passen binnen de IT-omgeving van RWS en dat dit risico's introduceert waar het project op heeft moeten inspelen.

RWS is zich bewust van de risico's die samenhangen met IT-componenten of bouwblokken die nog in ontwikkeling zijn. De in het rapport genoemde operationele bedien- en begeleidingswerkplek (ORBB) standaard van RWS betreft een bouwblok voor wegverkeersbegeleiding. Dit is een reeds bestaand product inclusief de bijbehorende dienstverlening. Dit bouwblok is aangepast op de werkplek voor scheepvaartverkeersleiders.

Over de uitloop wil ik opmerken dat belangrijke redenen daarvan waren het uitstel in de opdrachtverlening aan de installateur en de vertraging in de vergunningverlening voor graafwerkzaamheden. Desondanks realiseer ik mij dat de inzet van de Groningse bouwblokken meer tijd met zich mee zal brengen en de aanpassingen gestructureerd in het project zullen moeten worden geborgd. Hiervoor zijn door RWS reeds maatregelen getroffen.

Beheerafspraken IT-componenten

In lijn met het advies van het BIT zijn beheerafspraken gemaakt over het gehele op te leveren systeem. Dit met inbegrip van alle ingezette IT-componenten en bouwblokken.

Veiligheidsrisico's en gekozen ontwerpaanpak

In het advies wordt gesteld dat er in de beheerfase een grotere kans op operationele fouten is, die tot veiligheidsrisico's kunnen leiden. Ik hecht eraan te benadrukken dat Rijkswaterstaat geen systemen in gebruik zal

nemen zonder dat deze getest en veilig bevonden zijn, waardoor er geen sprake kan zijn van een verhoogde kans op veiligheidsrisico's. RWS hanteert diverse bestaande en bewezen kwaliteitssystemen en interne procedures die veiligheidsrisico's moeten voorkomen. Rijkswaterstaat werkt met verschillende methoden, technieken en (standaard) werkwijzen voor IV en civiele ontwikkelingen. De Systems Engineering werkwijze wordt normaliter niet bij IV-projecten gehanteerd. Ik kan mij vinden in het oordeel van het BIT om te beoordelen of deze aanpak in de toekomst gehanteerd kan worden bij IV-projecten.

Sourcingstrategie Industriële Automatisering

Het advies van BIT om IA-bouwblokken programmatisch aan te pakken en deze ontwikkeling («aan de voorkant») te laten toetsen wordt door mij gedeeld. Ik steun daarom het voorstel van RWS om de bouwblokken en de projecten te laten toetsen door BIT.

Tot slot

Graag spreek ik mijn waardering uit ten aanzien van de door het BIT-team uitgevoerde werkzaamheden en het uitgebrachte advies. Vanaf de intake en gedurende het onderzoekstraject is constructief samengewerkt met het onderzoeksteam van het BIT.

De Minister van Infrastructuur en Waterstaat,
C. van Nieuwenhuizen Wijbenga